

SAJUNGOS VYRIAUSIASIS
ĮGALIOJINIS UŽSIENIO
REIKALAMS IR
SAUGUMO POLITIKAI

Briuselis, 2017 01 25
JOIN(2017) 4 final

**BENDRAS KOMUNIKATAS EUROPOS PARLAMENTUI, EUROPOS VADOVŲ
TARYBAI IR TARYBAI**

**Migracija centrinės Viduržemio jūros regiono dalies maršrutu.
Srautų valdymas ir gyvybių gelbėjimas**

IVADAS

2016 m. rekordiškai daug pabėgėlių ir migrantų bandė pasiekti Europos krantus per Viduržemio jūros regiono centrinę dalį. 2016 m. aptikta daugiau nei 181 000 žmonių, keliavusių tuo maršrutu; dauguma jų pasiekė Italiją. 2016 m. taip pat buvo rekordiniai pagal žūčių jūroje skaičius: bandydami perplaukti jūrą nuskendo daugiau nei 4 500 žmonių¹. Šiuo metu centrinės Viduržemio jūros regiono dalies maršrutas vėl tapo pagrindiniu maršrutu, kuriuo migrantai ir pabėgėliai bando pasiekti Europą, kaip ir buvo iki 2015 m. pabaigos ir 2016 m. pradžios, kai labai padaugėjo atvykstančiųjų per rytinę Viduržemio jūros regiono dalį. Žmonių kančios ir žmogiškieji nuostoliai yra netoleruoti.

Centrinės Viduržemio jūros regiono dalies maršrutu atvykstančių migrantų srauto padidėjimą galima paaiškinti daugeliu priežasčių, pavyzdžiui, nestabilumu Libijoje, tačiau yra platesnio pobūdžio veiksnių, tokių kaip smurtiniai konfliktai ir ekonominė padėtis Užsachario Afrikoje. Nepanašu, kad artimiausioje ateityje tie veiksniai išnyktų, todėl nuolatiniai atvykstančiųjų srautai toliau didins spaudimą labiausiai paveiktoms ES valstybėms narėms – Italijai ir Maltai.

90 %² asmenų, siekiančių atvykti į Europą³, išvyksta iš Libijos, kuri yra centrinės Viduržemio jūros regiono dalies maršruto kryžkelėje. Neteisėtai žmones gabenantys asmenys ir prekyautojai žmonėmis naudojami nestabilia politinė situacija ir fragmentiška teritorijos bei sienų kontrole. Dėl jų veiksmų ir žmogaus teisių pažeidimų šalyje didėja nestabilumas, o migrantai tampa labiau pažeidžiami. Kad būtų užtikrinta tvari Libijos ateitis ir viso regiono stabilumas, būtina daryti pažangą siekiant stabilios politinės padėties. Rasti ilgalaikį Libijos valdymo ir saugumo problemų sprendimą tebėra pačios Libijos, ES, jos valstybių narių ir tarptautinių partnerių prioritetasis; toks sprendimas būtinas siekiant užtikrinti veiksmingą ir tvarų ilgalaikį atsaką į migracijos problemą. Šiuo tikslu ES ir toliau remia Libijos nacionalinės santarvės vyriausybę ir prezidentinę tarybą, kaip teisėtą Libijos valdžios institucijas⁴ ir labai svarbias partneres vykdančią šią veiklą.

ES ir jos valstybės narės, siekdamos valdyti migracijos srautus ir gelbėti gyvybes centrinėje Viduržemio jūros regiono dalyje, palaipsniui formavo tvirtesnę ir konkretesnę politinę atsaką. 2013 m. gruodžio mėn. Europos Vadovų Taryba padarė išvadą, kad „vienas iš prioritetinių klausimų turėtų būti intensyvesnis bendradarbiavimas su trečiosiomis šalimis siekiant užkirsti kelią migrantams leisti į pavojingas keliones Europos Sąjungos kryptimi“. 2015 m. Komisija pristatė plataus masto Europos migracijos darbotvarkę⁵. Po to, kai prie Lampedūzos krantų sudužus laivui žuvo šimtai žmonių, 2015 m. balandžio mėn. Europos Vadovų Taryba padarė išvadą, kad ES „sutelks visas savo turimas priemones, kad [...] užkirstų kelią tolesnėms žūtims jūroje ir pašalintų ekstremaliosios humanitarinės situacijos, su kuria susiduriame, pamatines priežastis“, ir nusprendė „sustiprinti savo pajėgumus jūroje“. Todėl užtikrinta, kad jūroje būtų nuolatinės ES pajėgos, ir tai padėjo išgelbėti dešimtis tūkstančių žmonių. Po 2015 m. Valetos aukščiausiojo lygio susitikimo migracijos klausimais⁶ ES ėmėsi tolesnių veiksmų: 2015 m. spalio mėn. pradėjo intensyviai bendradarbiauti su partneriais Afrikoje. 2016 m. birželio mėn. pagal partnerystės modelį pradėtas tikslinis bendradarbiavimas su pagrindinėmis migrantų kilmės ir tranzito maršrutų šalimis⁷. 2016 m. gruodžio mėn. Europos Vadovų Taryba pabrėžė, „kad reikia didinti paramą Libijos pakrantės apsaugos pajėgoms, be kita ko, vykdančią

¹ Šaltinis: <https://missingmigrants.iom.int/mediterranean>.

² Šaltinis: Italijos vidaus reikalų ministerija.

³ Migrantų skaičius Libijoje svyruoja nuo 700 000 iki 1 milijono. Maždaug 350 000 yra laikomi šalies viduje perkeltais asmenimis (Tarptautinės migracijos organizacijos (TMO) duomenys), kurie nori ir (arba) ketina grįžti namo arba likti Libijoje.

⁴ Pagal JT Saugumo Tarybos rezoliuciją 2259.

⁵ COM(2015) 240 *final*, 2015 5 13.

⁶ 2016 m. gruodžio mėn. Europos Vadovų Tarybos išvados. Žr. Valetos aukščiausiojo lygio susitikime patvirtintą politinį pareiškimą ir veiksmų planą. Kitas šio proceso žingsnis bus vyresniųjų pareigūnų susitikimas vasario 8–9 d.

⁷ COM (2016) 960 *final*, 2016 12 14, Antroji įgyvendinimo ataskaita. Partnerystės su trečiosiomis šalimis modelio pagal Europos migracijos darbotvarkę taikymo pirmieji rezultatai. Kita ataskaita bus priimta 2017 m. kovo mėn.

EUNAVFOR MED operaciją SOPHIA ir kad „turi būti imtasi iniciatyvų siekiant suteikti savanoriško grįžimo pagalbos galimybių Libijoje užstrigusiems migrantams ir užkirsti kelią pavojingoms kelionėms“.

Akivaizdu, kad nesiėmus tolesnių veiksmų nuo 2017 m. pavasario nekontroliuojami neteisėtos migracijos srautai centrinės Viduržemio jūros regiono dalies maršrutu vėl bus dideli. Kaip savo pranešime Europos Parlamente pareiškė Maltos Ministras Pirmininkas Josephas Muscatas, „kitą pavasarį Europai gresia didžiulis migrantų, atvykstančių centrinės Viduržemio jūros regiono dalies maršrutu, antplūdis. [...] Neįsivaizduoju, kaip viena valstybė narė galėtų suvaldyti ar absorbuoti šią naują bangą. Taigi, jeigu dabar nesiimsime veiksmų, laukia sunkus Europos Sąjungos pagrindinių principų esmės išbandymas.“⁸

Todėl ES ir jos valstybės narės turi nustatyti ir įgyvendinti operacinius veiksmus, kad iki kito pavasario ir vasaros padėtis pasikeistų. Koordinuotų veiksmų ES turi imtis glaudžiai bendradarbiaudama su valstybėmis narėmis, o tais atvejais, kai valstybės narės veikia vienos (visų pirma Italijos ir Maltos atveju), ES stengsis papildyti ir paremti jų pastangas ir tuo tikslu mobilizuoti visas turimas ES lygmens priemones laikydamasi nuoseklaus bendro požiūrio. Siekiant šio tikslo Libijos nacionalinės santarvės vyriausybė yra labai svarbi partnerė, ir visi veiksmai turi būti visapusiškai su ja koordinuojami ir jos remiami. ES dės daugiau pastangų, kad padidintų Libijos nacionalinės santarvės vyriausybės pajėgumą.

Šiame bendrame komunikate nustatomi pagrindiniai su įvairiais centrinės Viduržemio jūros regiono dalies maršruto etapais susiję veiksmai, galintys turėti tiesioginį poveikį, daugiausia dėmesio skiriant tiems, kuriuos galima pradėti įgyvendinti per palyginti trumpą laiką. Jie sudaro išsamią strategiją, kurioje daug dėmesio skiriama maršrutui per Libiją, tačiau taip pat atsižvelgiama į platesnį regiono kontekstą (visų pirma Tunise, Egipte ir Alžyre), kad būtų užkirstas kelias maršruto perkėlimui ir išvengta bet kokių neigiamų pasekmių kaimynams. Joje taip pat atsižvelgiama į Libijos savivaldybių dalyvavimo svarbą ir poreikį glaudžiai bendradarbiauti su šalyje veikiančiomis tarptautinėmis organizacijomis, tokiomis kaip Tarptautinė migracijos organizacija (TMO) ir Jungtinių Tautų vyriausiojo pabėgėlių reikalų komisaro biuras (UNHCR).

Kitas svarbus aspektas – migracijai suvaldyti skirtas darbas ES viduje, visų pirma taikant veiksmingas procedūras ir išsamiai registruojant į ES atvykusius asmenis, taip pat veiksmingai grąžinant tuos, kuriems tarptautinės apsaugos nereikia. Visų pirma patikima grąžinimo politika aiškiai leidžia suprasti, kad neverta rizikuoti bandant perplaukti Viduržemio jūrą. Atsižvelgdama į naujus poreikius, per artimiausias savaites Komisija atnaujins ES veiksmų grąžinimo srityje planą⁹, kad skubiai užtikrintų veiksmingą atsaką. Visų pirma Komisija, remdamasi dabar galiojančiomis ES taisyklėmis, nustatys, kaip užtikrinti, kad sprendimai dėl grąžinimo būtų geriau vykdomi, pasinaudodama tose taisyklėse numatytais lankstumo galimybėmis, ir pateiks aiškių gairių šioje srityje.

1. MIGRACIJOS CENTRINĖS VIDURŽEMIO JŪROS REGIONO DALIES MARŠRUTU PROBLEMA

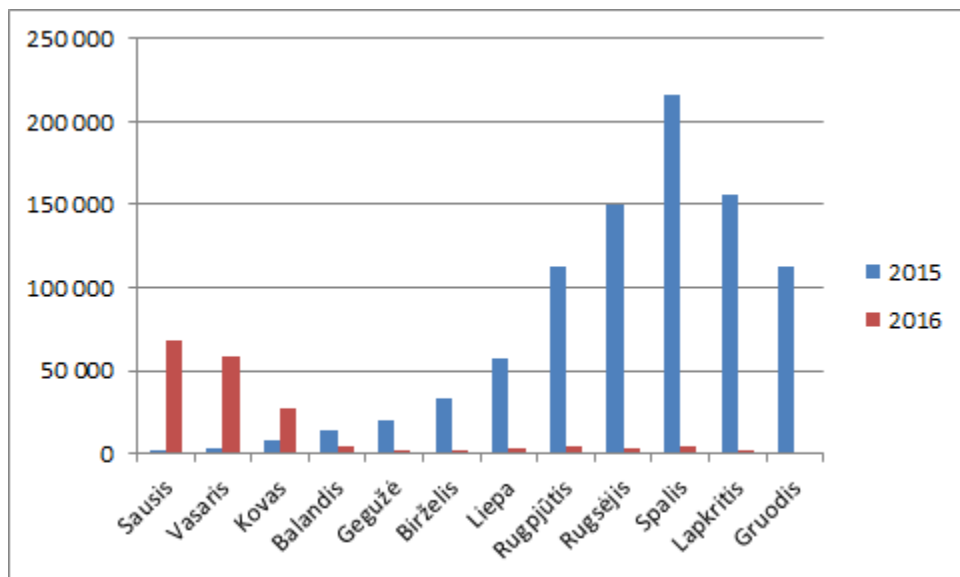
2016 m. aptikta daugiau nei 181 000 neteisėtų migrantų, keliavusių centrinės Viduržemio jūros regiono dalies maršrutu; dauguma jų pasiekė Italiją. Italija pranešė, kad atvykstančiųjų skaičius, palyginti su 2015 m., padidėjo 18 % ir netgi viršija ankstesnį 2014 m. užfiksuotą rekordą. Palyginti su šia padėtimi, į Maltą atvykstančių migrantų skaičius nedidelis. Pagrindinė išvykimo šalis buvo Libija – iš jos išvyko beveik 90 % migrantų, po jos eina Egiptas (7 %), Turkija (1,9 %), Alžyras (0,6 %) ir Tunisas (0,5 %)¹⁰.

⁸ <https://www.eu2017.lt/en/news/Pages/Speech-by-Prime-Minister-Joseph-Muscat-at-the-EP-Plenary-Session-on-the-Presidency-Priorities.aspx>

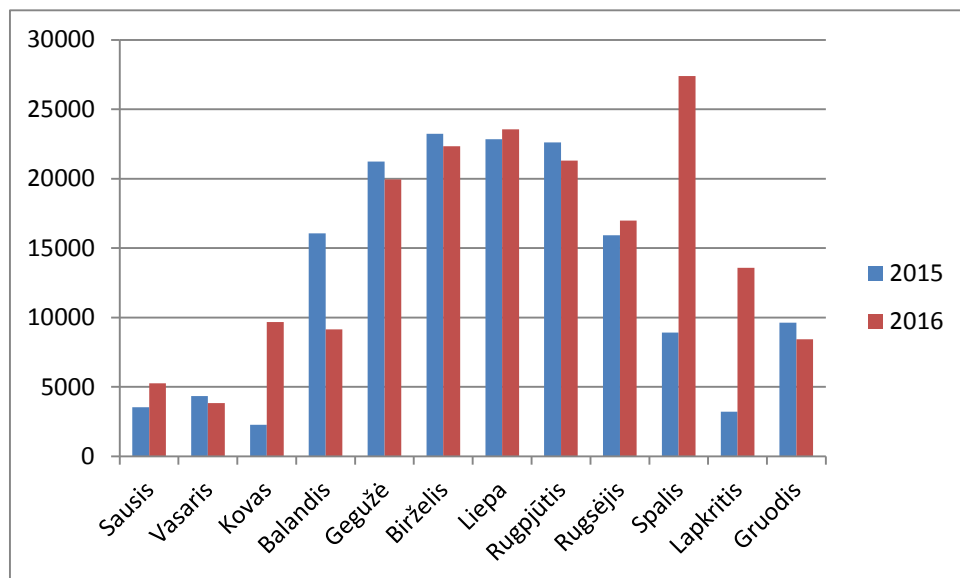
⁹ Dabartinis ES veiksmų grąžinimo srityje planas buvo priimtas 2015 m. (COM(2015) 453 *final*, 2015 9 9).

¹⁰ Šaltinis: Italijos vidaus reikalų ministerija.

Iš šių duomenų matyti, kad 2016 m. dauguma neteisėtų migrantų į Europą atvyko centrinės Viduržemio jūros regiono dalies maršrutu. Nors didžiausias neteisėto sienos kirtimo atvejų rytinėje Viduržemio jūros regiono dalyje skaičius – 885 000 – nustatytas 2015 m., po 2016 m. kovo 18 d. ES ir Turkijos pareiškimo¹¹ tokių atvejų labai sumažėjo (žr. 1 diagramą). Todėl nuolatinis atvykstančiųjų centrinės Viduržemio jūros regiono dalies maršrutu skaičiaus didėjimas yra dar akivaizdesnis (2 diagrama).

1 diagrama. Atvykstančiųjų rytinės Viduržemio jūros regiono dalies maršrutu skaičius 2015–2016 m. (šaltinis: *Frontex*, duomenys iki 2016 m. lapkričio mėn.)

2 diagrama. Atvykstančiųjų centrinės Viduržemio jūros regiono dalies maršrutu skaičius 2015–2016 m. (šaltinis: Italijos vidaus reikalų ministerija. Iš viso 2015 m. – 153 842. Iš viso 2016 m. – 181 436).

Migrantų pasiskirstymo pagal pilietybę duomenys rodo nuolatinį migrantų iš Užsachario Afrikos srautą. 2016 m. į Italiją atvykę asmenys daugiausia buvo kilę iš 10 šalių: Nigerijos (21 %), Eritrėjos

¹¹ <http://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2016/03/18-eu-turkey-statement/>

(11 %), Gvinėjos (7 %), Dramblio Kaulo Kranto (7 %), Gambijos (7 %), Senegalo (6 %), Malio (6 %), Sudano (5 %), Bangladešo (4 %) ir Somalio (4 %). Kitų pilietybių migrantai sudarė 22 %.

Šiek tiek daugiau nei pusė į Italiją atvykusių asmenų paprašė prieglobsčio. Nors migracija vyko nuolat, atrodo, kad tai yra struktūrinis judėjimas iš Užsachario Afrikos, ir nėra požymių, kad šios tendencijos galėtų keistis, kol nepagerės ekonominė ir politinė (saugumo) padėtis kilmės šalyse.

Nerimą kelianti tendencija – pažeidžiamų migrantų, ypač moterų ir nepilnamečių, skaičiaus augimas. Iš 181 000 į Italiją atvykusių migrantų maždaug 24 000 buvo moterys (13 %, iš kurių beveik pusė atvyko iš Nigerijos) ir maždaug 28 000 – nepilnamečiai (15 %), iš kurių didžioji dauguma (91 %) nelydimi. Ši dalis, palyginti su 2015 m. (10 %), padidėjo, taip pat išsaugo proporcinę nelydimų nepilnamečių dalis (75 % 2015 m.). Nelydimi nepilnamečiai daugiausia buvo šių penkių šalių piliečiai: Eritrėjos (15 %), Gambijos (13 %), Nigerijos (12 %), Egipto (10 %) ir Gvinėjos (10 %).

2. SIENA KERTANČIŲ ASMENŲ SKAIČIAUS MAŽINIMAS IR GYVYBIŲ GELBĖJIMAS JŪROJE

Veiksmai reaguojant į tragiškus įvykius jūroje

Nuo šio dešimtmečio pradžios daugiau nei 13 000 neteisėtų migrantų žuvo mėgindami centrinės Viduržemio jūros regiono dalies maršrutu pasiekti Europą. Italija ir Malta įdėjo daug pastangų, kad sumažintų žūčių riziką ir į nelaimės signalus jūroje galėtų atsiliiepti paieškos ir gelbėjimo operacijomis. 2013 m. Italijos vyriausybė, siekdama gelbėti gyvybes jūroje, pradėjo pirmą didelio masto koordinuotų veiksmų iniciatyvą – jūrų ir oro pajėgų operaciją „Mare Nostrum“.

Nuo 2014 m. pabaigos prie šių veiksmų daug prisidėjo ES, visapusiškai paisydama žmogaus teisių ir tarptautinės teisės. Vykdamas operacijas TRITON ir SOPHIA jūroje išgelbėta daugiau nei 200 000 migrantų.

Pagrindinės ES iniciatyvos centrinės Viduržemio jūros regiono dalies vandenynse

2015 m. birželio mėn. per rekordinį laiką parengta **Europos Sąjungos jūrų pajėgų operacija Viduržemio jūros regione (EUNAVFOR MED operacija SOPHIA)**, kurios tikslas – nustatyti, sulaikyti ir sunaikinti laivus ir turtą, kuriais naudojasi neteisėtai žmones gabenantys asmenys ir prekiautojai žmonėmis arba įtariama, kad jie jais naudojasi, siekiant suardyti jų verslo modelį Viduržemio jūros regiono pietų centrinėje dalyje, ir užkirsti kelią tolesnėms žūtims jūroje. 2015 m. spalio mėn. pereita prie antro operacijos etapo, kuriame atviroje jūroje įsilaipinama į laivus, kurie, kaip įtariama, naudojami neteisėtam žmonių gabenimui arba prekybai žmonėmis, jie apieškomai, konfiskuojami ir nukreipiami. Dabartiniai įgaliojimai baigiasi 2017 m. liepos mėn. Operacijai vykdyti 25 valstybės narės¹² skyrė beveik 1 800 darbuotojų ir išteklių. Šiuo metu dislokuoti 6 antvandeniniai laivai ir 6 ore naudotinos priemonės. Vykdamas operaciją SOPHIA neutralizuoti maždaug 372 neteisėtai žmones gabenančių asmenų laivai, suteikta pagalba suimant maždaug 101 įtariamą neteisėtai žmones gabenantį asmenį ir atviroje jūroje išgelbėta beveik 32 000 asmenų. 2016 m. birželio mėn. jos įgaliojimai buvo sustiprinti įtraukiant dvi pagalbines užduotis: Libijos pakrančių apsaugos tarnybos ir karinio jūrų laivyno mokymą ir dalyvavimą įgyvendinant JT ginklų embargą atviroje jūroje prie Libijos krantų. Šiuo metu suteikti įgaliojimai operaciją SOPHIA vykdyti atviroje jūroje prie Libijos krantų, o Libijos teritoriniuose vandenynse ji nevykdoma.

2014 m. lapkričio mėn. FRONTEX pradėjo **operaciją TRITON**, kurios pagrindinis tikslas – sienų apsauga, taip pat parama paieškos ir gelbėjimo operacijoms. 2015 m. liepos mėn. operacijų vykdymo teritorija išplėsta į pietus, dėl to tapo lengviau teikti paramą paieškos ir gelbėjimo operacijoms toliau į pietus. FRONTEX dislokuoti pareigūnai padeda Italijos valdžios institucijoms registruoti

¹² Austrija, Belgija, Bulgarija, Čekija, Estija, Graikija, Italija, Ispanija, Jungtinė Karalystė, Kipras, Latvija, Lenkija, Lietuva, Liuksemburgas, Malta, Nyderlandai, Portugalija, Prancūzija, Rumunija, Slovakija, Slovėnija, Suomija, Švedija, Vengrija ir Vokietija.

atvykstančius migrantus. Pagrindinė operacijos TRITON veiklos sritis išplėsta, kad apimtų tarpvalstybinį nusikalstamumą, kaip antai neteisėtą žmonių gabenimą, prekybą narkotikais, neteisėtą žvejybą ir jūrų taršą. Jai vadovauja Italijos vidaus reikalų ministerija. Operacijoje dalyvauja, t. y. dislokuoja techninę įrangą arba sienos apsaugos pareigūnus, iš viso 28 Europos šalys¹³.

Kartu 2014 m. pabaigoje aktyvią paieškos ir gelbėjimo veiklą centrinėje Viduržemio jūros regiono dalyje pradėjo kelios nevyriausybinių organizacijų (NVO) (jų nedaug, bet daugėja). Dabar maždaug 9 NVO šiuo tikslu eksploatuoja apie 14 laivų. Jų operacijos daugiausia sutelktos prie Libijos: didesni laivai vykdo visavertę paieškos ir gelbėjimo operacijas, per kurias migrantai surenkami ir plukdomi į Italijos uostus. Mažesnės NVO užsiima vien gelbėjimu: prie Libijos krantų dalija gelbėjimosi liemenes ir teikia skubią medicinos pagalbą, o vėliau pasikliauja didesniais laivais, kurie gabena migrantus į Italijos uostus. 2016 m. Italijos pakrančių apsaugos tarnybai ir karinėms jūrų pajėgoms, operacijoms TRITON bei SOPHIA ir NVO teko iš esmės vienoda pradinių gelbėjimo operacijų dalis.

Patruliavimas, įskaitant paramą paieškos ir gelbėjimo veiklai, iš Italijos pakrantės laipsniškai persikėlė arčiau Libijos pakrantės. Viena iš tiesioginių pasekmių – neteisėtai žmones gabenančių asmenų verslo modelio pasikeitimas. Neteisėtus migrantus ir pabėgėlius jie vis dažniau plukdo pigiomis ir plaukioji jūra visiškai netinkamomis pripučiamomis valtelėmis, kurios neturi jokių galimybių kada nors pasiekti Italijos krantus, darydami prielaidą, kad žmonės bus surinkti Libijos teritoriniuose vandenyse arba netoli jų. Tokios valtelės dabar sudaro 70 % visų iš Libijos pakrantės išplaukiančių valčių, dėl to kelionės tampa vis pavojingesnės, taip pat išauga žūčių jūroje skaičius. Europos sienų ir pakrančių apsaugos agentūra ir Europolas turėtų atidžiai stebėti šių pripučiamų valtelių tiekimo į Libiją linijas ir bendradarbiauti su Libijos valdžios institucijomis, kad nutrauktų tiekimą.

ES laikosi humanizmo principo – gelbėti gyvybes jūroje. Šiuo metu suteikti įgaliojimai operaciją SOPHIA vykdyti atviroje jūroje prie Libijos krantų, tačiau Libijos teritoriniuose vandenyse ji negali būti vykdoma. Dabartinėmis sąlygomis, visiškai sutarus su pripažintomis Libijos valdžios institucijomis, glaudus operatyvinis bendradarbiavimas teikiant mokymo paslaugas ir išteklius su sustiprinta Libijos pakrančių apsaugos tarnyba galėtų padėti maksimaliai padidinti išgelbėtų gyvybių skaičių, taip pat suteiktų daugiau galimybių sulaikyti ir sustabdyti neteisėtus gabentojus ir sušvelninti bet kokias nenumatytas pasekmes.

Paramos Libijos pakrančių apsaugos tarnybai stiprinimas

Atsakymas į klausimą, kaip veiksmingai suvaldyti dabartinę situaciją, iš dalies yra toks: Libijos valdžios institucijos turi užkirsti kelią neteisėtų gabentojų veiklai, o Libijos pakrančių apsaugos tarnyba turi būti pajėgi geriau kontroliuoti jūrų sienas ir užtikrinti saugų išlaipinimą Libijos pakrantėje. Be abejo, Libijos valdžios institucijų pastangas turi remti ES ir valstybės narės, visų pirma rengdamos mokymus, teikdamos konsultacijas, stiprindamos pajėgumus ir naudodamos kitas paramos priemones. Koordinuotai vykdant operacijas SOPHIA ir TRITON atitinkamose zonose ir pagal atitinkamus įgaliojimus būtų galima sutelkti dėmesį į kovą su neteisėtu migrantų gabenimu ir paramą paieškos ir gelbėjimo operacijoms toliau jūroje, specializuotis stebėsenos, Libijos valdžios institucijų įspėjimo ir kovos su prekyautojais žmonėmis srityse.

Pripažįstant, kad Libijos pakrančių apsaugos tarnyba¹⁴ turėtų atlikti pagrindinį vaidmenį siekiant suvaldyti situaciją, pirmenybę reikia teikti jos pajėgumų – tiek susijusių su gebėjimais, tiek su įrangos

¹³ Austrija, Belgija, Bulgarija, Čekija, Danija, Estija, Graikija, Islandija, Ispanija, Jungtinė Karalystė, Kroatija, Latvija, Lenkija, Lietuva, Liuksemburgas, Malta, Norvegija, Nyderlandai, Portugalija, Prancūzija, Rumunija, Slovakija, Slovėnija, Suomija, Švedija, Šveicarija, Vengrija ir Vokietija.

¹⁴ Dabartinė Libijos pakrančių apsaugos tarnyba sukurta 1996 m., ji įpareigota užtikrinti valstybės suverenitetą ir teisėsaugą pagal JT ir nacionalinę teisę. Pakrančių apsaugos tarnybos ir karinių jūrų pajėgų logistika, personalas ir mokymai yra bendri. Visuotinai pripažinta, kad tai veiksmingiausiai pakrantės apsaugos funkcijas vykdanči įstaiga.

poreikiais – stiprinimui. Šiuo tikslu ES, be kita ko, vykdydama operaciją SOPHIA ir pasinaudodama ES pasienio pagalbos misija (EUBAM), glaudžiai koordinuoja veiksmus su valstybėmis narėmis ir kitais dalyviais, kad parama pajėgumų stiprinimui būtų teikiama darniai. Reikėtų apsvarstyti galimybę rengti mokymus ir Libijos jūrų policijai, kuri yra pavaldi Vidaus reikalų ministerijai ir veikia jūroje, pasinaudojant EUBAM, operacija SOPHIA ar kitomis ES iniciatyvomis.

Libijos pakrančių apsaugos tarnybos mokymo poreikiai sudėtingi: nuo jūreivystės pagrindų ir gebėjimo saugiai veikti jūroje iki gebėjimo vykdyti visas teisėsaugos užduotis, kurių tikimasi iš pakrančių apsaugos tarnybos, įskaitant veiksmingą Libijos tarptautinės paieškos ir gelbėjimo zonos kontrolę. ES ypač daug dėmesio skiria pastangoms užtikrinti, kad pajėgumų stiprinimas padėtų garantuoti, kad būtų paisoma migrantų žmogaus teisių. Vykdam operaciją SOPHIA pradėti Libijos pakrančių apsaugos tarnybos mokymai pagal tris mokymo programas.

Šiuos mokymus papildoma veiksmai pagal kitas Komisijos administruojamas ES programas. Viena iš tų programų – Viduržemio jūros regiono tinklo „Seahorse“ programa, kuria siekiama stiprinti Libijos sienų stebėjimą ir kurią įgyvendina septynios valstybės narės¹⁵, vadovaujant Ispanijos civilinei gvardijai. Šioje srityje reikėtų daugiau pastangų, kad įgyvendintus papildomuosius veiksmus būtų patenkinti visi nustatyti poreikiai.

Pirmiausia Komisija su civiline gvardija skubiai susitars didinti Libijos pakrančių apsaugos tarnybos mokymo finansavimą ir tam papildomai skirti 1 mln. EUR pagal esamą programą „Seahorse“¹⁶. Šią programą vėliau papildytų nauja paramos Libijos pakrančių apsaugos tarnybai programa¹⁷, siekiant užtikrinti, kad pagal įvairias programas rengiami įvairių rūšių mokymai padėtų patenkinti visus Libijos pakrančių apsaugos tarnybos poreikius. Kartu papildomus mokymus Libijos pakrančių apsaugos tarnybai taip pat rengė Europos sienų ir pakrančių apsaugos agentūra; ir toliau bus svarstomos galimybės imtis panašių veiksmų ateityje. Veiksmingas įvairių subjektų siūlomų mokymo iniciatyvų papildomumas ir suderinamumas bus užtikrintas taikant neoficialius koordinavimo mechanizmus.

Šis koordinavimas taip pat apimtų paramą pagal 2,2 mln. EUR dotacijos susitarimą su Italijos vidaus reikalų ministerija¹⁸, į kurį įtraukta paramos gelbėjimo jūroje operacijoms ir Libijos pakrančių apsaugos tarnybos mokymams dalis (kurią įgyvendina Tarptautinė migracijos organizacija) ir antra dalis (kuri bus įgyvendinta bendradarbiaujant su Jungtinių Tautų vyriausioju pabėgėlių reikalų komisaru), skirta Libijos valdžios institucijų pajėgumų stiprinimui ir pagalbai pabėgėliams bei prieglobsčio prašytojams, esantiems arba išlaipintiems Libijoje.

Šios programos įrodo, kad, nors operacijos SOPHIA tiesiogiai ES biudžeto lėšomis finansuoti negalima, jomis galima finansuoti Libijos pakrančių apsaugos tarnybos mokymus. Atsižvelgdama į tai, Komisija yra pasirengusi rasti tinkamus sprendimus, kad užtikrintų patikimą ilgalaikį tų programų finansavimą remiant Libijos pakrančių apsaugos tarnybą, ir taip būtų papildyti valstybių narių įnašai.

Libijos pakrančių apsaugos tarnybai trūksta ne tik gebėjimų, bet ir patruliavimo išteklių. Kai kurie iš jų buvo remontuojami užsienyje ir juos grąžinus, taip pat surengus būtinus įgulos mokymus ir suformavus tinkamą vadovavimo ir kontrolės grandinę, padidės Libijos pakrančių apsaugos tarnybos galimybės imtis veiksmų. Kai šie ištekliai bus grąžinti, juos reikės išlaikyti tinkamos eksploatacinės būklės.

¹⁵ Ispanija, Italija, Malta, Prancūzija, Graikija, Kipras ir Portugalija.

¹⁶ Ši veikla finansuojama Vystomojo bendradarbiavimo priemonės lėšomis. Mokymai taip pat galėtų būti rengiami Tuniso, Alžyro ir Egipto pakrančių apsaugos tarnybų pareigūnams, kai šios šalys prisijungs prie programos „Seahorse“.

¹⁷ Finansavimas gali būti teikiamas iš Skubiosios pagalbos patikos fondo stabilumui didinti ir pagrindinėms neteisėtoms migracijos ir asmenų persikėlimo Afrikoje priežastims šalinti (toliau – ES skubiosios pagalbos Afrikai patikos fondas) ir pagal Europos kaimynystės priemonę (EKP).

¹⁸ Pasirašytas pagal Šiaurės Afrikos regioninės plėtros ir apsaugos programą.

Stiprinant Libijos pakrančių apsaugos tarnybos pajėgumą siekiama ilgalaikio tikslo – užtikrinti, kad Libijos valdžios institucijos galėtų nustatyti paieškos ir gelbėjimo zoną visiškai laikydamosi tarptautinių įsipareigojimų. Atsižvelgdama į tai, ES teikia finansinę paramą Italijos pakrančių apsaugos tarnybai, kad ji padėtų Libijos pakrančių apsaugos tarnybai įsteigti Jūrų gelbėjimo koordinavimo centrą, kuris yra būtinas, kad būtų galima veiksmingai koordinuoti paieškos ir gelbėjimo operacijas Libijos paieškos ir gelbėjimo zonoje, laikantis tarptautinių teisės aktų¹⁹. Naudodama Viduržemio jūros regiono tinklo „Seahorse“ palydovinio ryšio palaikomą ryšių infrastruktūrą, kuri bus įdiegta šiais metais, Libijos pakrančių apsaugos tarnyba galės keistis informacija apie incidentus, koordinuoti patruliavimo bei gelbėjimo veiksmus su kaimyninių šalių pakrančių apsaugos tarnybomis ir taip iš esmės prisidėti prie gelbėjimo operacijų. Europos sienų ir pakrančių apsaugos agentūra teiks reguliarią stebėsenos ir stebėjimo informaciją²⁰ ir taip remis šį bendradarbiavimą. Paramos ir konsultacijų teikimo Libijos pakrančių apsaugos tarnybai po to, kai bus surengti mokymai ir grąžinti ištekliai, sąlygas reikės nagrinėti išsamiau.

Galiausiai, pagal Europos jūrų saugumo strategijos veiksmų planą²¹ 2017 m. Komisija suteiks paramą (80 000 EUR dotaciją) Viduržemio jūros pakrančių apsaugos tarnybų forumui, kuri padės Libijos pakrančių apsaugos tarnybai plėtoti tarpusavio žinias, dalytis patirtimi ir geriausia praktika, taip pat nustatyti sritis, kuriose galimas tolesnis bendradarbiavimas su pakrančių apsaugos funkcijas atliekančiomis tarnybomis valstybėse narėse ir trečiosiose Viduržemio jūros pakrantės šalyse.

Pagrindiniai veiksmai

- Užtikrinti Libijos pakrančių apsaugos tarnybos mokymo programų finansavimą, nedelsiant skiriant papildomą 1 mln. EUR sumą programai „Seahorse“ ir 2,2 mln. EUR dotaciją pagal Šiaurės Afrikos regioninės plėtros ir apsaugos programą.
- Užtikrinti, kad tvarūs vieni kitus papildantys finansavimo šaltiniai padėtų tenkinti įvairius mokymo poreikius ir ateityje.
- Padėti Libijos valdžios institucijoms įsteigti Jūrų gelbėjimo koordinavimo centrą ir gerinti operatyvinį bendradarbiavimą su valstybėmis narėmis.
- Remti papildomų patruliavimo išteklių teikimą Libijos pakrančių apsaugos tarnybai ir užtikrinti jų techninę priežiūrą.

3. KOVOS SU NETEISĖTAI ŽMONES GABENANČIAIS ASMENIMIS IR PREKIAUTOJAIS ŽMONĖMIS STIPRINIMAS

Siekiant sumažinti išvykstančių žmonių skaičių ir gelbėti gyvybes labai svarbu aktyviau kovoti su neteisėtai žmones gabenančiais asmenimis ir prekiautojais žmonėmis Viduržemio jūros regione ir Šiaurės Afrikoje. Kova su neteisėtu žmonių gabenimu yra pagrindinis operacijos SOPHIA tikslas, taip pat dirbama siekiant papildyti jos tiesioginę veiklą atviroje jūroje, t. y. stiprinamas Libijos pakrančių

¹⁹ Laivams taikomas įpareigojimas suteikti pagalbą nelaimės ištiktiems laivams įtvirtintas pagal tradiciją ir 1974 m. Tarptautinėje konvencijoje dėl žmogaus gyvybės apsaugos jūroje (SOLAS). 1979 m. Tarptautinėje jūrų paieškos ir gelbėjimo konvencijoje (SAR) konvencijos susitariančiųjų šalių reikalaujama užtikrinti, kad būtų imtasi priemonių, būtinų tinkamoms paieškos ir gelbėjimo paslaugoms teikti jų pakrančių vandenyse. Šalys taip pat raginamos sudaryti SAR susitarimus su kaimyninėmis valstybėmis, kuriais būtų numatyta nustatyti SAR regionus, telkti išteklius, nustatyti bendras procedūras, rengti mokymus ir ryšių palaikymo vizitus. Konvencijoje nustatyta, kad šalys turėtų imtis priemonių, kad kitų šalių gelbėjimo grupės galėtų kuo greičiau patekti į jos teritorinius vandenius. Libija ratifikavo ir SOLAS, ir SAR konvencijas.

²⁰ Informacija teikiama iš Europos sienų stebėjimo sistemos (EUROSUR). EUROSUR gretinimo paslaugos, valdomos Europos sienų ir pakrančių apsaugos agentūros, leidžia nuolat stebėti išvykimo punktus trečiosiose šalyse ir aptikti bei sekti įtartinus laivus visoje Viduržemio jūroje, naudojant pranešimų apie laivus sistemas, palydovus ir žvalgybos orlaivius.

²¹ Europos Sąjungos jūrų saugumo strategiją Europos Vadovų Taryba priėmė 2014 m. birželio mėn. Tai bendras ES planas, kaip ES galėtų geriau užkirsti kelią problemoms, susijusioms su bendru saugumo ir taikos užtikrinimu ir išorės sienų kontrole, ir jas spręsti.

apsaugos tarnybos gebėjimas efektyviai veikti Libijos teritoriniuose vandenyse. Operacija SOPHIA taip pat padeda geriau įvertinti bendrą padėtį, susijusią su šiais klausimais, savo operacijų vykdymo srityje. Toliau bus ieškoma galimybių stiprinti stebėseną ir žvalgybinės informacijos rinkimo veiklą, prisitaikyti prie besikeičiančių neteisėtai žmones gabenančių asmenų veikimo būdų ir taip geriau teikti pagalbą Libijos valdžios institucijoms.

Pagrindinis prioritetas – užtikrinti, kad 2017 m. pavasarį pradėtų veikti Viduržemio jūros regiono tinklas „Seahorse“. Šia programa siekiama stiprinti Šiaurės Afrikos šalių sienos apsaugos institucijas ir didinti jų pajėgumą dalytis informacija ir koordinuoti veiksmus su partnerėmis ES ir Viduržemio jūros regiono valstybėse narėse. Konkretūs tikslai yra didinti Šiaurės Afrikos šalių institucijų informuotumą apie neteisėtos migracijos srautus ir neteisėtą prekybą žmonėmis jų teritorijose (visų pirma pakrantės regionuose ir teritoriniuose vandenyse) ir stiprinti jų reagavimo pajėgumą nacionaliniu ir regioniniu lygmenimis, įskaitant paieškos ir gelbėjimo operacijas jūroje. Svarbu įdiegti saugaus ryšio tinklą, skirtą visų Viduržemio jūros regiono šalių sienos apsaugos institucijoms.

Italija, Malta, Graikija, Kipras, Prancūzija, Ispanija ir Portugalija savo EUROSUR sienų stebėjimo nacionalinius koordinavimo centrus jau prijungė prie Viduržemio jūros regiono tinklo „Seahorse“. Dabar dirbama siekiant užtikrinti, kad Libijos pakrančių apsaugos tarnyba turėtų reikiamą įrangą, kad galėtų palaikyti ryšį su valstybėmis narėmis ir kad jos visos galėtų informuoti vienos kitas apie incidentus beveik tikrąju laiku ir koordinuoti patruliavimo veiklą. Tikslas yra užtikrinti tokį pat veiksmingą bendradarbiavimą užkertant kelią neteisėtam žmonių gabenimui (įskaitant bendradarbiavimą su Europos sienų ir pakrančių apsaugos agentūra), koks jau vykdomas Atlanto vandenyne.

Neteisėtai žmones gabenantys asmenys vietoje medinių valčių vis dažniau naudoja mažas valteles ir pripučiamas gumines valtis, todėl veiksmingas būdas nutraukti jų veiklą – sutelkti dėmesį konkrečiai į jų išteklis (valtis, variklius, transporto priemones). Šį tikslą pasiekti sunku, tam reikėtų koordinuoto požiūrio, ir ES, pasinaudodama savo operacijomis, agentūromis ir priemonėmis, yra pasirėngusi tokią galimybę išnagrinėti kartu su valstybėmis narėmis, Interpolu ir kitais regiono partneriais. Kad būtų galima geriau stebėti ir sutelkti dėmesį į vietas ir maršrutus, taip pat nustatyti jais besinaudojančius neteisėtai žmones gabenančius asmenis, reikėtų sutelkti žvalgybos ir stebėjimo išteklius. Visų pirma EUROSUR gretinimo paslaugos suteiktą galimybę reguliariai stebėti išvykimo punktus trečiojoje šalyse ir aptikti bei sekti įtartinus laivus visoje Viduržemio jūroje, naudojant pranešimų apie laivus sistemas, palydovus ir žvalgybos orlaivius. Šie veiksmai papildys vykdančią operaciją SOPHIA dedamas pastangas atviroje jūroje nutraukti neteisėtai žmones gabenančių asmenų ir prekyautojų žmonių veiklą. Todėl reikėtų užtikrinti, kad operacijai SOPHIA vykdyti nuolat būtų teikiama pakankamai išteklių, taip pat reikėtų papildomai apsvaistyti jos galimybes plačiau prisidėti prie jūrų saugumo. Svarbų darbą taip pat atliks 2015 m. kovo mėn. veiklą pradėjusi Europolo vadovaujama jungtinė operatyvinė grupė „Mare“, kurios paskirtis – kovoti su organizuotomis nusikalstamomis grupuotėmis, kurios palengvina neteisėtą migraciją Viduržemio jūros regione. 2016 m. vasario mėn. jungtinė operatyvinė grupė „Mare“ įtraukta į Europolo Europos kovos su neteisėtu migrantų gabenimu centrą. Ją sudaro septynių valstybių narių deleguoti specialistai. Šios valstybės narės keičiasi informacija tikrąju laiku, kad suardytų neteisėto žmonių gabenimo tinklus.

Galiausiai, kovojant su neteisėtu migrantų gabenimu besiverčiančiomis nusikaltėlių organizacijomis veiksmingų ir tvirtų rezultatų pavyks pasiekti tik jeigu kartu bus imtasi priemonių, skirtų pagrindinėms priežastims šalinti, kad toms organizacijoms būtų sunkiau užverbuoti žmones jų veiklai vykdyti. Atsižvelgiant į tai, reikėtų stiprinti nuolatinę paramą savivaldybėms²², per kurias driekiasi migracijos maršrutas (visų pirma migracijos centrams ir pakrantės miestams), kad būtų remiamas pajėgumų stiprinimas, socialinė ir ekonominė plėtra ir galimybė naudotis pagrindinėmis paslaugomis (taip pat migrantams) ir atgrasoma nuo neteisėto žmonių gabenimo veiklos.

²² Regionų komitetas siekė plėtoti bendradarbiavimą su Libijos savivaldybėmis įvairiais klausimais, įskaitant migraciją.

Pagrindiniai veiksmai

- Užtikrinti, kad iki 2017 m. pavasario pradėtų veikti Viduržemio jūros regiono tinklas „Seahorse“ ir kartu Libijos pakrančių apsaugos tarnybai ir dalyvaujančioms valstybėms narėms suteikti galimybę platesniu mastu keistis informacija ir vykdyti operacijų koordinavimą.
- Skatinti Tuniso, Alžyro ir Egipto dalyvavimą Viduržemio jūros regiono tinkle „Seahorse“.
- Sutelkti dėmesį į neteisėtai žmones gabenančių asmenų išteklius sutelkiant valstybių narių, EUNAVFOR MED operacijos SOPHIA, Europos sienų ir pakrančių apsaugos agentūros, Europolo, Interpolo ir regiono partnerių žvalgybinę informaciją, visų pirma pasinaudojant EUROSUR gretinimo paslaugomis.

4. MIGRANTŲ APSAUGA, REMIAMAS SAVANORIŠKAS GRĮŽIMAS IR PERKĖLIMAS Į ES

Dėl aktyvesnių kovos su neteisėtu žmonių gabenimu veiksmų sustiprės poreikis imtis veiksmų sausumoje teikiant apsaugą ir sudarant remiamo savanoriško grįžimo galimybes. Be to, dėl nestabilumo ir saugumo trūkumo daug šalies piliečių ir trečiųjų šalių piliečių²³ (tarp jų yra daug labai pažeidžiamų asmenų) persikėlė į tranzito ir išvykimo vietas šalies viduje, kuriose nėra realių valdymo struktūrų. Padėti apsaugoti migrantus ir spręsti augančio spaudimo klausimą yra tiek skubos tvarka sprendinas uždavinys, tiek ilgalaikis poreikis. Yra keturios pagrindinės veiksmų kryptys: stiprinti migrantų apsaugą ir aktyviau teikti jiems humanitarinę pagalbą, teikti paramą reintegracijai į vietos ekonomiką, savanoriškam grįžimui į kilmės šalį ir perkelti į ES asmenis, kuriems reikalinga tarptautinė apsauga.

Bendradarbiaujant ir palaikant dialogą, reikia teikti paramą Libijos valdžios institucijoms siekiant stiprinti jų pajėgumą valdyti migraciją. Jau vykdomas projektas, kuriuo siekiama nustatyti svarbiausius atitinkamų ministerijų (vidaus reikalų, teisingumo, užsienio reikalų) atstovus, ir su tomis susijusiomis ministerijomis kurti sinergiją ir platformas, skirtas migracijos valdymo klausimams²⁴.

Centrų, kuriuose laikomi migrantai, sąlygos yra nepriimtinos ir neatitinka tarptautinių žmogaus teisių standartų. Yra nepaprastai svarbu užtikrinti tinkamas sąlygas šiuose centruose – tai atitinka kovos su netinkamu elgesiu, kankinimu, turto prievartavimu ir nežmonišku elgesiu principus. Prioritetinis tikslas yra dirbti su Libijos valdžios institucijomis ir tarptautinėmis organizacijomis, pvz., su TMO ir UNHCR, siekiant užtikrinti, kad šie centrai sudarytų tinkamas sąlygas, atitinkančias žmogaus teisių standartus. Glaudžiai bendradarbiaujant su tarptautinėmis organizacijomis, būtina toliau ieškoti alternatyvų sulaikymui, visų pirma moterų ir nepilnamečių atveju. Be to, reikia užtikrinti tiek migrantų, tiek pagalbos organizacijų, dirbančių šiuose centruose, saugumą.

Kitas svarbus uždavinys – užtikrinti nekludomą UNHCR ir TMO prieigą prie asmenų, kuriems būtina tarptautinė apsauga, visų pirma prie pažeidžiamų asmenų.

Komisija bendradarbiaus su Libijos valdžios institucijomis ir su susijusiomis tarptautinėmis organizacijomis, kad spręstų šiuos klausimus ir prireikus skirtų daugiau tikslinio finansavimo.

Dalis į Libiją atvykusių ir dabar šalyje esančių asmenų atvyko ieškoti darbo. Daug jų šiuo metu yra užstrigę dėl nestabilumo ir darbo vietų praradimo. Vienas iš galimų tokių situacijų sprendimų – skatinti, jei įmanoma, integraciją į vietinę visuomenę. Pradėta įgyvendinti bandomoji iniciatyva, kuri turėtų būti sustiprinta ir kuria siekiama stabilizuoti bendruomenes, kurias paveikė vidinė priverstinė

²³ Pažymėtina, kad Libija jau ilgą laiką priklauso nuo didelio skaičiaus darbuotojų migrantų darbo jėgos.

²⁴ Pagal Europos kaimynystės priemonę finansuojamas projektas, 3 mln. EUR (projekto 1 komponentas, skirtas teisėmis pagrįsto migracijos valdymo ir prieglobsčio Libijoje sistemai remti).

migracija ir migrantų tranzitas, be kita ko, sudarant sąlygas įsidarbinti asmenims, kuriems reikalinga apsauga, taip pat tam, kad priimančios bendruomenės juos lengviau priimtų.

Daug kitų migrantų gali turėti paskatą grįžti į savo kilmės šalį, jeigu jiems nepavyksta įgyvendinti planų susirasti darbą Libijoje arba keliauti į Europą. Tais atvejais gali tiktai remiamas savanoriškas grįžimas. ES vykdo projektus²⁵, kuriais siekiama sudaryti palankesnes sąlygas užstrigusių migrantų savanoriškam grįžimui iš Libijos į jų kilmės šalis. 2016 m. gruodžio mėn. priimtas sprendimas skirti 20 mln. EUR iš ES skubiosios pagalbos Afrikai patikos fondo, siekiant sustiprinti migracijos valdymą ir imtis veiksmų dėl skubių apsaugos poreikių ir migrantų žūčių, kurios yra nepriimtinos. Projektu bus siekiama paremti migrantus išsilaipinimo vietose ir centruose, taip pat aktyviau vykdyti humanitarinę repatriaciją į kilmės šalis (nuo pradinio 5 000 migrantų tikslo) ir reintegraciją²⁶. ES bendradarbiaus su Libijos valdžios institucijomis, kad užtikrintų tinkamas saugumo sąlygas tarptautinės ekonominės veiklos vykdytojams, dalyvaujantiems remiamo savanoriško grįžimo veikloje, ir išlieka pasirengusi skubiai paspartinti šį darbą, be kita ko, imdamasi papildomųjų veiksmų kaimyninėse šalyse, atsižvelgiant į pradinį projekto įgyvendinimo etapą.

Reintegracijos į vietos bendruomenes ir remiamo savanoriško grįžimo galimybes galėtų papildyti perkėlimas į ES, visų pirma kalbant apie labiausiai pažeidžiamus asmenis. ES kartu su UNHCR svarsto galimybę imtis praktinių veiksmų siekiant iš Libijos į ES valstybes nares ir kitų tarptautinių partnerių teritoriją perkelti asmenis, kuriems reikia tarptautinės apsaugos. Perkėlimas į ES gali padėti užtikrinti tvarkingą ir saugų asmenų, kuriems būtina tarptautinė apsauga, atvykimą į valstybių, vykdančių perkėlimą į ES, teritoriją. Tai taip pat leidžia atlikti saugumo patikrinimus prieš asmeniui pasiekiant perkėlimą į ES vykdančių valstybių teritoriją ir tai gali būti solidarumo su priimančiąja šalimi išraiška padedant jai tvarkytis su dideliu skaičiumi asmenų, bėgančių nuo karo ar persekiojimo. Tai taip pat gali būti paskata asmenims, kuriems reikalinga tarptautinė apsauga, atsisakyti leisti į pavojingas keliones. Tokio perkėlimo į ES įgyvendinamumas, konkrečios sąlygos ir jo tempas turėtų būti apsvaistyti glaudžiai bendradarbiaujant su Libijos vyriausybe, tarptautiniais partneriais ir atsižvelgiant į padėties vietoje raidą. Tam taip pat reikės valstybių narių pasirengimo dalyvauti perkėlimo iš Libijos į ES programoje²⁷.

Be to, kad Libijoje bus skatinama imtis šių konkrečių veiksmų, ES turėtų toliau dirbti su regiono šalimis siekdama remti jų prieglobsčio ir migracijos sistemų kūrimo veiksmus, pirmiausia migrantų registraciją. Tai padės patobulinti apsaugos ir prieglobsčio sistemas regione siekiant Šiaurės Afrikos regioninės apsaugos ir plėtros programos tikslų. Savo ruožtu tai galėtų padėti valstybėms narėms taikyti saugios trečiosios šalies principą pagal prieglobsčio *acquis*, jeigu laikomasi nustatytų sąlygų. Nuostatos dėl saugių trečiųjų šalių yra viena iš svarbiausių veiksmingos migracijos krizės valdymo sistemos sudedamųjų dalių ir į jas būtina atsižvelgti vykstant diskusijoms dėl bendros

²⁵ Projektai, kurių bendra vertė siekia 35 mln. EUR, finansuojami pagal Europos kaimynystės priemonę, pagalbinę taikos ir stabilumo užtikrinimo priemonę, vystomojo bendradarbiavimo finansinę priemonę, humanitarinės pagalbos nuostatas ir Prieglobsčio, migracijos ir integracijos fondą, regionų vystymosi projektą.

²⁶ Šis projektas yra dalis 100 mln. EUR siekiančios ES skubiosios pagalbos Afrikai patikos fondo ir TMO bendros iniciatyvos, kuria užtikrinama grįžtančių asmenų apsauga ir reintegracija keturiolikoje centrinės Viduržemio jūros regiono dalies maršrutų šalių Sahelio ir Čado ežero regione, įskaitant Libiją. Kartu su Vokietijos (45 mln. EUR) ir Italijos (22 mln. EUR) įnašais. Šiuo atžvilgiu pagal šią bendrą iniciatyvą numatoma apsaugoti 60 000 užstrigusių migrantų, kuriems reikia pagalbos, užtikrinti 24 000 asmenų grąžinimą ir suteikti migrantams reintegracijos pagalbą, teikti informaciją apie neteisėtos migracijos pavojus ir jos alternatyvas 2 000 bendruomenių vietovėse, iš kurių dažniausiai migruojama, ir 200 000 migrantų šiame maršrute ir didinti šios informacijos suvokimą. Šiais veiksmais taip pat remiamas duomenų rinkimas ir analizė kiekvienoje šalyje, kuriai taikomos atitinkamos priemonės, ir regionų lygmeniu, siekiant pritaikyti politiką ir veiksmus remiantis įrodymais, ir vyriausybių bei vietos suinteresuotųjų šalių pajėgumų stiprinimas siekiant užtikrinti tvarumą ir atsakomybę už veiksmus.

²⁷ Taip pat svarbus pasiūlymo dėl Sąjungos lygmens perkėlimo į ES sistemos rezultatas (COM(2016) 468 *final*, 2016 7 13).

Europos prieglobsčio sistemos reformos ir ateityje vykšančiose diskusijose dėl ES grąžinimo politikos ir jos taikymo ateityje.

Svarbu rengti ne tik informavimo kampanijas kilmės šalyse ir Afrikos migracijos maršrutų šalyse, bet ir tikslines informavimo kampanijas Libijoje, kurių metu būtų išaiškinama neteisėtų kelionių rizika ir remiamo savanoriško grįžimo galimybė. Šie veiksmai visų pirma turėtų būti nukreipti į arčiau migracijos šaltinio esančias maršruto šalis ir į Libijos pietinius regionus, nes paprastai buvimas pakrančių regionuose labiau skatina migrantus judėti.

Pagrindiniai veiksmai

- Bendradarbiauti su Libijos valdžios institucijomis siekiant užtikrinti, kad būtų pagerintos sąlygos migrantų centruose, itin daug dėmesio skiriant pažeidžiamiems asmenims ir nepilnamečiams. Sustiprinti bendradarbiavimą šiuo klausimu su TMO ir UNHCR.
- Aktyviau bendradarbiauti su Libijos savivaldybėmis, siekiant skatinti alternatyvius pragyvenimo šaltinius ir didinti vietos bendruomenių, priimančių migrantus, atsparumą.
- Padėti stiprinti Libijos valdžios institucijų pajėgumus migracijos valdymo srityje.
- Bendradarbiaujant su Libijos valdžios institucijomis padėti tarptautinėms organizacijoms, pavyzdžiui, UNHCR, spręsti klausimus, susijusius su asmenų, kuriems reikia tarptautinės apsaugos, padėtimi, be kita ko, suteikiant perkėlimo į ES galimybę.
- Padėti TMO gerinti migrantų padėtį Libijoje ir įgyvendinti remiamo savanoriško grįžimo iš Libijos projektą, taip pat apsvarstyti galimybę siekti didesnio tikslo nei pradinis (5 000 migrantų).

5. MIGRANTŲ SRAUTŲ PER PIETINĘ SIENĄ VALDYMAS

Nors Libijoje jau yra daug migrantų ir šalies viduje perkeltų asmenų, nepaprastai svarbu valdyti naujus per pietinę sieną atvykstančių asmenų srautus, kad būtų sumažintas migracijos spaudimas. Šiam tikslui bus svarbus Valetos veiksmų plano ir partnerystės modelio sėkmingas įgyvendinimas.

Šį uždavinį padeda spręsti įvairūs ES veiksmai, visų pirma visame regione vykdomi bendros saugumo ir gynybos politikos (BSGP) misijos ir projektai.

ES pasienio pagalbos misija (EUBAM) Libijoje, kuri šiuo metu dislokuota Tunise, jau išplėtojo pajėgumą vykdyti nepriklausomus vizitus į Tripolį. Ji baigia rengti pagrindinių saugumo srities veikėjų planą ir drauge su Libijos valdžios institucijomis nagrinėja galimybes ateityje sukurti civilinę BSGP misiją. Ši galima misija galėtų apimti policijos, teisinės valstybės, sienų valdymo sritis ir galėtų konsultuoti Libijos valdžios institucijas ir jas mokyti. Reikia stengtis aktyviau dalyvauti veiksmuose, kuriais remiamos Libijos valdžios institucijos. Tai galima suderinti su veiksmais, vykdomais pagal kitas priemones, įskaitant operaciją SOPHIA ir Europos sienų ir pakrančių apsaugos agentūros operacijas, siekiant patobulinti stebėseną ir informacijos srautus²⁸. Reikėtų taip pat numatyti technologijų, transporto priemonių ir kitų priemonių tiekimą, kad būtų pagerinta Libijos ir kaimyninių šalių sausumos sienos kontrolė.

Bendradarbiavimui su priimančiosiomis bendruomenėmis stiprinti taip pat nepaprastai svarbūs vietos lygmens stabilizavimo veiksmai. Nuo 2016 m. gegužės mėn. TMO vykdo projektą pietų Libijoje. Jis skirtas priimančiosioms bendruomenėms, šalies viduje perkeltiems asmenims ir migrantams ir galėtų būti vertinamas, siekiant nustatyti, ar verta šį projektą plėsti ir vykdyti kitose vietovėse. Naudodama pagalbinę taikos ir stabilumo užtikrinimo priemonę ES remia kelis projektus, kad padėtų spręsti konfliktus, pasiekti susitarimą tarp konfliktuojančių šalių ir stiprinti bendruomenės lygmens veiksmus, kuriais siekiama mažinti smurtą, visų pirma pietų Libijoje.

²⁸ Tam būtų galima panaudoti ir EUROSUR gretinimo paslaugų teikiamas galimybes.

ES indėlis į migracijos valdymą Libijos pietuose apima paramą saugumo ir gynybos pajėgumų stiprinimui ir regioniniam bendradarbiavimui Sahelyje, visų pirma kiek tai susiję su G5 sistema. ES mokymo misija ir ES BSGP misija Malyje („EUCAP Sahel Mali“)²⁹ padeda pagerinti sienų kontrolę Malyje rengdami mokymus ir teikdami konsultacijas. Nigeriui – pagrindinei tranzito kryžkelei migrantų kelyje į Europą – yra naudingas aktyvesnis BSGP dalyvavimas, įskaitant nuolatinį ES BSGP misijos Nigeryje („EUCAP Sahel Niger“)³⁰ buvimą Agadese. Tuo siekiama paremti Nigerio valdžios institucijas, joms sprendžiant neteisėtos migracijos problemą ir kovojant su prekyba žmonėmis ir organizuotu nusikalstamumu. Atsižvelgiant į Sahelyje veikiančių BSGP misijų regioninį pobūdį ir numatomą BSGP tinklo sukūrimą regione, teikiama daugiau paramos šiose srityse kitoms regiono šalims, visų pirma Mauritnijai, Burkina Fasui ir Čadui.

Reikėtų visapusiškai panaudoti kartu su Nigeriu nuveiktų darbų pagal partnerystės modelį rezultatus lėtinant srautus per pietinę Libijos sieną. Asmenų, kurie iš Nigerio leidžiasi į pavojingą kelionę per Sacharos dykumą, skaičius sumažėjo nuo daugiau nei 70 000 2016 m. gegužės mėn. iki maždaug 1 500 lapkričio mėn.³¹ Šiuo atžvilgiu Agadese vykdomas darbas gali būti nepaprastai svarbus. Konkretūs žingsniai, be kita ko, galėtų būti: tolesnis informacijos bendruomenėms ir migrantams teikimas, remiamo savanoriško grįžimo ir reintegracijos priemonių išplėtimas už Agadeso ir Niamėjaus ribų. Agadesas taip pat galėtų padėti kaip Libijoje užstrigusių migrantų remiamo savanoriško grįžimo orientyras. Tai susiję su tebeteikiama parama Nigerio sienų apsaugos institucijoms, skirta geresnei Nigerio ir Libijos sienos kontrolei.

Be to, bus teikiama parama Agadeso vietovei, kad ji plėtotų su neteisėtu žmonių gabenimu nesusijusią ekonominę veiklą. Sustiprinant sienos kontrolę Nigerio ir Libijos pasienyje, migrantų srauto kontrolę, pagalbą savanoriškam grįžimui, reikia atsižvelgti į galimą poveikį bendruomenėms šiaurės Nigeryje, kurios yra ekonomiškai priklausomos nuo neteisėto migrantų gabenimo, be to, užtikrinti tinkamus alternatyvius pragyvenimo šaltinius ir galimybę patekti į perspektyvias teisėtas rinkas, kad tai pakeistų neteisėtą migrantų gabenimą.

Aktyvus bendradarbiavimas su Nigeriu taip pat apima tikslines kovos su neteisėtais migrantų gabentojais priemones. Strategija, kurią plėtoja Nigeris, apima jungtines tyrimų grupes, 2015 m. kovos su neteisėtu žmonių gabenimu įstatymo įgyvendinimą, tyrėjų ir prokurorų gebėjimų stiprinimą, kad tai padėtų užtikrinti per Nigerį einančių srautų kontrolę. Europos migracijos ryšių palaikymo pareigūnas ir Europos sienų ir pakrančių apsaugos agentūros ryšių palaikymo pareigūnas netrukus bus dislokuoti Nigeryje, kad padėtų ES stiprinti gebėjimą diskutuoti ir bendradarbiauti su Nigerio valdžios institucijomis sprendžiant neteisėtos migracijos problemą ir geriau organizuojant migracijos valdymą.

ES atstovaujančių struktūrų Nigeryje ir Malyje bei Europolo tvirtesni ryšiai taip pat gali padėti geriau vertinti ir analizuoti prekybą žmonėmis ir neteisėtu žmonių gabenimu besiverčiančių asmenų veiklą ir labiau remti vietos valdžios institucijas, siejant tai su galiojančia programa, kurią remia ES skubiosios pagalbos Afrikai patikos fondas, kad būtų užmegzti ryšiai su Interpolu. Šis sėkmingas modelis, kuris, kaip įrodyta, leidžia sumažinti skaičius, turėtų būti taikomas kitiems regiono partneriams, visų pirma Maliui, Čadui, Egiptui, Alžyriui ir Sudanui bei kitoms šalims, kurias apima Chartumo ir Rabato procesai.

²⁹ 2013 m. pradėjus vykdyti ES mokymo misiją Malyje, 2015 m. sausio mėn. pradėta ES BSGP misija Malyje („EUCAP Sahel Mali“), siekiant pagerinti Malio vidaus saugumo pajėgų gebėjimus, kad patobulėtų jų operacinis veiksmingumas, būtų atkurtos jų atitinkamos hierarchinės grandys, sustiprėtų teisminių ir administracinių institucijų vaidmuo jų misijų valdymo ir priežiūros atžvilgiu ir palengvėtų jų kartotinis dislokavimas šalies šiaurėje.

³⁰ ES BSGP misija Nigeryje („EUCAP Sahel Niger“) pradėta 2012 m. liepos mėn., siekiant pagerinti Nigerio saugumo pajėgų kovos su terorizmu ir organizuotu nusikalstamumu gebėjimus ir prisidėti prie politinio stabilumo, saugumo ir valdymo Nigeryje stiprinimo. Nuo 2015 m. misija padėjo geriau kontroliuoti ir valdyti migracijos srautus, kovoti su neteisėta migracija ir mažinti su ja susijusio nusikalstamumo lygį.

³¹ COM(2016) 960 *final*, 2016 12 14, Antroji įgyvendinimo ataskaita. Partnerystės su trečiosiomis šalimis modelio pagal Europos migracijos darbotvarkę taikymo pirmieji rezultatai.

ES jau aktyviai skatina Libijos ir jos pietinių kaimyninių šalių dialogą dėl jų bendrų sienų valdymo ir bendradarbiavimo migracijos maršrutų žvalgybos duomenų srityje. 2016 m. rugpjūčio mėn. buvo įsteigtas ES ir Libijos Integruoto sienos valdymo komitetas; jame keičiamasi informacija apie sienų valdymą. Kitas galimas regiono tolesnio operatyvinio bendradarbiavimo forumas yra Afrikos regiono ir FRONTEX žvalgybos tarnybų tinklas, kuris sudaro galimybes reguliariai dalytis sienų saugumo srities žiniomis ir žvalgybos informacija, ir galėtų atlikti rizikos analizę ir dislokuoti trumpalaikes migracijos maršrutų nustatymo ir galimo keitimosi misijas, kurio veiklai galėtų būti teikiami vaizdai iš palydovų. Į dialogo rezultatus bus atsižvelgta rengiant galimus prioritetinius veiksmus ir nustatant sektorius, kuriuose galima aktyviau bendradarbiauti pagal ES skubiosios pagalbos Afrikai patikos fondo nuostatas. Regioninės programos, pvz., EUROMED projektas „Migracija IV“³² ir „Migracija iš miesto į miestą Viduržemio jūros regione“³³, suteikia prioritetines platformas regiono šalių tarpusavio dialogui dėl migracijos skatinti ir dalytis patirtimi ir geriausia praktika regionų lygiu. Šį darbą pastūmėjo 2016 m. birželio mėn. vyriausiosios įgaliotinės ir pirmininko pavaduotojos bei Libijos, Nigerio ir Čado užsienio reikalų ministrų susitikimas dėl sienų valdymo. Šis forumas gali būti toliau naudojamas neteisėto žmonių gabenimo klausimams spręsti.

Pagrindiniai veiksmai

- Visapusiškai išnaudoti ES misijas ir projektus, kuriais remiamos Libijos valdžios institucijos, vykdančios veiklą sienų valdymo ir migrantų apsaugos srityje Libijos pietinėje dalyje.
- Skatinti Libijos ir jos pietinių kaimyninių pasienio bendradarbiavimą, dialogą ir keitimąsi informacija, be kita ko, visapusiškai išnaudojant Afrikos regiono ir FRONTEX žvalgybos tarnybų tinklo teikiamas galimybes.
- Remiantis esamu bendradarbiavimu su Nigeriu pagal partnerystės modelį, imtis tolesnių veiksmų siekiant šalinti migracijos į šiaurę spaudimą, kovoti su neteisėtu žmonių gabenimu ir skatinti remiamą savanorišką grįžimą.

6. BENDRADARBIAVIMO SU EGIPTU, TUNISU IR ALŽYRU STIPRINIMAS. NETEISĖTOS MIGRACIJOS IR MARŠRUTŲ PERKĖLIMO PREVENCIJA

Vykdam bendrus veiksmus su Libija reikia iki minimumo sumažinti kitų maršrutų kaimyninėse šalyse atsiradimo riziką; tam reikia vesti aktyvesnį dialogą ir glaudžiau bendradarbiauti migracijos klausimais regione. Tokios šalys kaip Alžyras, Egiptas ir Tunisas, kurios priėmė daug migrantų, būtų kitos kandidatės gauti paramą remiamam savanoriškam grįžimui. Taip pat reikės tolesnės paramos šioms šalims, kad jos plėtotų savo veikiančias prieglobsčio sistemas ir remtų asmenis, kuriems reikalinga tarptautinė apsauga. Bendradarbiavimas su Jungtinėmis Tautomis ir ES agentūromis³⁴ taip pat galėtų būti stabilesnis, kaip ir jų dalyvavimas bendrose iniciatyvose, pvz., Viduržemio jūros regiono tinkle „Seahorse“. Tai paskatintų praktinį bendradarbiavimą ir bendrą požiūrį į geresnį migracijos valdymą, taip pat gyvybių gelbėjimą jūroje visapusiškai paisant žmogaus teisių pagal tarptautinius ir ES standartus.

Į 2004 m. ES asociacijos susitarimą su Egiptu įtrauktos nuostatos dėl bendradarbiavimo migracijos srityje, bet jų įgyvendinimas buvo ribotas. Oficialus ES ir Egipto dialogas buvo atnaujintas pagal peržiūrėtą Europos kaimynystės politiką ir ES ir Egipto partnerystės prioritetus³⁵ (visa apimančią

³² 6,4 mln. EUR vertės regioninis projektas (finansuojamas Europos kaimynystės priemonės lėšomis), kuriuo įgyvendinamas išsamus bendras požiūris, kuriuo siekiama suaktyvinti veiksmingą dialogą ir bendradarbiavimą migracijos, judumo ir tarptautinės apsaugos klausimais kaimyniniame pietų regione.

³³ 1,9 mln. EUR vertės regioninis projektas (finansuojamas NEAR-TS lėšomis), kuris padeda gerinti migracijos srities planavimą miestų lygmeniu pietinėje Viduržemio jūros regiono dalyje bendradarbiaujant miestų atstovams ir ekspertams tam skirtame tinkle penkiuose pietų ir penkiuose Europos miestuose.

³⁴ Europos sienų ir pakrančių apsaugos agentūra nagrinėja darbinį susitarimą su Egipto valdžios institucijomis.

³⁵ Nors derybos pasibaigė, ES ir Egipto partnerystės prioritetai dar nėra oficialiai priimti.

politinę sistemą – ateinančių metų santykių gaires); į jį bus įtrauktas skyrius dėl bendradarbiavimo visais migracijos ir judumo aspektais stiprinimo. Dabar tai yra svarbus politinio lygmens ryšių aspektas: neseniai, 2016 m. rudenį, į Kairą vizito vyko keli Komisijos nariai, vėliau, sausio 22 d., vizito vyko vyresnieji pareigūnai; po šių vizitų ES tikisi netrukus pradėti visapusiškai bendradarbiauti su Egiptu migracijos srityje. Šiam bendradarbiavimui taip pat padės skubus Europos migracijos ryšių palaikymo pareigūno dislokavimas ES delegacijoje Egipte.

Migrantų tranzito per Tunisą mastas ir iš jo išvykstančių migrantų skaičius yra maži. Tačiau programoje numatyta Judumo partnerystė, kuri buvo sudaryta 2014 m. kovo mėn., padėjo geriau valdyti operacinę ir finansinę pagalbą. Šios srities santykiai dabar yra perkeliama į naują lygmenį pagal partnerystės modelį³⁶. Bendrame komunikate dėl ES paramos Tunisui didinimo³⁷ pasiūlyta padidinti ES paramą, kad būtų sprendžiamas neteisėtose migracijos pamatinių priežasčių klausimas ir būtų formuojama ir įgyvendinama visapusiška ir veiksminga nacionalinė migracijos ir prieglobsčio politika. Tai apimtų praktinį bendradarbiavimą grąžinimo srityje, teisėtose migracijos galimybių sudarymą ir paramą Tuniso pajėgumui užkirsti kelią neteisėtai migracijai. 23 mln. EUR vertės saugumo reformos projektas teikia paramą pajėgumų stiprinimui sienų valdymo srityje. Netrukus ES delegacijoje Tunise bus dislokuotas Europos migracijos ryšių palaikymo pareigūnas – tai padės nuolat stiprinti bendradarbiavimą.

2016 m. spalio mėn. Tunisas ir ES taip pat surengė pirmąjį derybų raundą dėl vizų režimo supaprastinimo ir readmisijos susitarimų. Jeigu šios derybos bus greitai ir sėkmingai užbaigtos, Tunisas taptų pirmąja ES Pietų kaimynystės šalimi, galinčia pasinaudoti veiksmingu plataus užmojo susitarimu dėl vizų režimo supaprastinimo. Readmisijos susitarimas suteiktų tvirtą pagrindą santykiams dėl migracijos ir turėtų tapti atgrasomąja priemone potencialiems migrantams, vykstantiems tranzitu. Į geresnio praktinio bendradarbiavimo readmisijos klausimais nuostatas jau dabar galėtų būti įtrauktas greitesnis migrantų identifikavimas ir veiksmingesnis būtinų kelionės dokumentų išdavimas.

ES ir Alžyro partnerystės prioritetai³⁸ apims glaudesnę bendradarbiavimą migracijos ir judumo klausimais; taip pat vyksta diskusijos su Alžyro valdžios institucijomis dėl pirmojo projekto, kuris bus finansuojamas iš ES skubiosios pagalbos Afrikai patikos fondo³⁹. Plėtojant šį bendradarbiavimą būtų galima atsižvelgti į Alžyro padėtį, nes jis yra ir kilmės, ir tranzito šalis.

Pagrindiniai veiksmai

- Plėtoti dialogą ir operatyvinį bendradarbiavimą migracijos srautų valdymo klausimais su Egiptu, Tunisu ir Alžyru.
- Sustiprinti praktinį bendradarbiavimą su Europos sienų ir pakrančių apsaugos agentūra, be kita ko, grąžinimo klausimu.

7. LĖŠŲ ŠIAURĖS AFRIKAI MOBILIZAVIMAS

Pagrindinis aspektas sprendžiant centrinės Viduržemio jūros regiono dalies maršruto migracijos srautų klausimą nėra lėšų trūkumas, svarbu rasti partnerius vietoje, kad būtų galima įgyvendinti veiksmus; vis dėlto keliems šiame bendrame komunikate pasiūlytiems veiksams, pvz., Libijos pakrančių apsaugos tarnybos mokymui ir aprūpinimui įranga, migrantų centrų sąlygų gerinimui, aktyvesnei

³⁶ COM(2016) 385 *final*, 2016 m. birželio 7 d.

³⁷ JOIN(2016) 47 *final*, 2016 m. rugsėjo 29 d.

³⁸ Nors derybos pasibaigė, ES ir Alžyro partnerystės prioritetai dar nėra oficialiai priimti.

³⁹ Šis projektas apima paramą statistiniam tyrimui dėl migracijos, nacionalinės strategijos dėl prekybos žmonėmis prevencijos ir kovos su ja įgyvendinimui ir migrantų sveikatai (kova su ŽIV plitimu ir tuberkulioze).

savanoriško grįžimo pagalbai arba tarpvalstybiniam ir regioniniam bendradarbiavimui, reikės finansavimo.

Kai kurie iš šių veiksmų gali būti finansuojami pagal įvairius jau vykdomus projektus: daugiau kaip 50 mln. EUR⁴⁰ jau skirta Libijai su migracija susijusiems projektams. Bus skiriama daugiau lėšų iš įvairių šaltinių. ES skubiosios pagalbos Afrikai patikos fondo Šiaurės Afrikos programa yra pagrindinė šiam tikslui skirta priemonė, kuri yra labai orientuota į centrinės Viduržemio jūros regiono dalies maršrutą. 2017 m. šio fondo Šiaurės Afrikos programai bus skirta 200 mln. EUR. Pirmenybė bus teikiama su Libija susijusiems migracijos srities projektams. Vėliau 2017 m. Komisija dar kartą apsvarstys tolesnio finansavimo poreikius atsižvelgdama į šiame bendrame komunikate nustatytų veiksmų įgyvendinimo pažangą ir jų rezultatus vietoje ir į papildomus 2018 m. veiksmus. ES skubiosios pagalbos Afrikai patikos fondo nuostatose nustatyta, kad finansavimas gali būti teikiamas ne tik iš ES biudžeto, bet taip pat ir iš valstybių narių įnašų. Nacionaliniai finansiniai įnašai į patikos fondą siekia 152 mln. EUR. Valstybės narės taip pat teikė didelę paramą, visų pirma suteikdamos išteklių, pvz., laivų, ir vykdydamos dvišales programas. Valstybės narės raginamos teikti Šiaurės Afrikos programai ES įnašui prilygstantį finansavimą, kad būtų galima padidinti operacijų mastą ir kuo labiau padidinti poveikį vietoje.

Panašu, kad ES skubiosios pagalbos Afrikai patikos fondas yra veiksmingas kanalas greitiems veiksmams. Komisija jau dabar gali daryti išvadą, kad tai bus vertinga priemonė veiksmams pagal šį bendrą komunikatą įgyvendinti.

Pagrindiniai veiksmai

- 2017 m. mobilizuoti 200 mln. EUR projektams, kurie bus vykdomi pagal ES skubiosios pagalbos Afrikai patikos fondo Šiaurės Afrikos programą, pirmenybę teikiant su Libija susijusiems migracijos srities projektams.
- Valstybių narių įnašas turėtų prilygti ES įnašui, kuris bus skirtas ES skubiosios pagalbos Afrikai patikos fondo Šiaurės Afrikos programai.

8. IŠVADA

Akivaizdu, kad nesiėmus tolesnių veiksmų nuo 2017 m. pavasario nekontroliuojami neteisėtos migracijos srautai centrinės Viduržemio jūros regiono dalies maršrutu vėl sieks aukštą 2016 m. užfiksuotą lygį. Kadangi didžioji dauguma migrantų mėgina perplaukti Viduržemio jūrą nuo Libijos krantų, ES valstybės narės, visų pirma tos, kurioms srautas daro didžiausią poveikį, – Italija ir Malta, glaudžiai bendradarbiauja su Libijos valdžios institucijomis, kad šiuos srautus kontroliuotų ir gelbėtų gyvybes jūroje. Šias pastangas turėtų visapusiškai remti visa Europos Sąjunga. Per pastaruosius dvejus metus pagal Europos migracijos darbotvarkę ES ėmėsi įvairių veiksmų, parengė politikos priemonių ir teikė finansavimą, kad padėtų veiksmingai valdyti pabėgėlių ir migrantų krizę, įskaitant centrinės Viduržemio jūros regiono dalies maršrutą, visais aspektais ir vadovaudamasi solidarumo principu.

Šis bendras komunikatas pagrįstas šiais darbais ir jame nustatyti tolesni visapusiški operaciniai veiksmai, kurių greitai turi imtis visi dalyviai, kad padėtų gelbėti gyvybes, kovoti su neteisėtu žmonių gabenimu, gerinti migrantų ir pabėgėlių sąlygas Šiaurės Afrikos tranzito šalyse, skatinti grįžimą į kilmės šalis ir galiausiai srautus nutraukti. Jie skirti visiems centrinės Viduržemio jūros regiono dalies maršruto etapams ir leidžia atsižvelgti į platesnį regiono kontekstą. Nors paprasto šios sudėtingos problemos sprendimo nėra, kartu šie veiksmai galėtų padaryti didelį poveikį ir padėti suardyti neteisėtu žmonių gabenimu besiverčiančių asmenų verslo modelį ir užkirsti kelią pavojingoms kelionėms Viduržemio jūra. Kad šie veiksmai būtų sėkmingi, valstybės narės ir ES institucijos turi glaudžiai bendradarbiauti su atitinkamais partneriais Šiaurės Afrikoje, dėti bendras pastangas ir

⁴⁰ Į šią sumą įtraukti 30,5 mln. EUR vertės migracijos projektai Libijoje, finansuojami pagal Europos kaimynystės priemonę, pagalbinę taikos ir stabilumo užtikrinimo priemonę ir regionų vystymosi apsaugos programas, ir 20 mln. EUR iš ES skubiosios pagalbos Afrikai patikos fondo.

prisiimti įsipareigojimus; tam taip pat reikia bendradarbiauti su tarptautinėmis organizacijomis, pvz., UNHCR ir TMO. Kai kurie iš pasiūlytų veiksmų gali būti visapusiškai įgyvendinti tik susidarius palankioms sąlygoms vietoje. Pasiūlyti veiksmai papildo veiksmus, kurių jau imtasi pagal Europos migracijos darbotvarkę, pvz., naujas bendradarbiavimo su trečiosiomis šalimis partnerystės modelis ir tebevykstantis darbas, kuriuo stiprinama ES vidaus politika, pvz., bendra Europos prieglobsčio sistema ir bendri veiksmai dėl grąžinimo. Remdamasi pirmiau pateiktais faktais Komisija rekomenduoja, kad vasario 3 d. vyksiančio valstybių ar vyriausybių vadovų susitikimo metu būtų patvirtinti operaciniai veiksmai, išdėstyti šiame bendrame komunikate ir nustatyti 1 priede.